

Neky Di'ibu Yajtuknigajxtu Ja Ebreeu Ja'ayuty

Jesukristukyujxmu Dios kyajxy

¹ Tim jékyap kanak ok es kanak naxu Dios ttukmugajxy ja kyugajxputy ja n'aptujk'ajtum,

² per naqamnum xytyukmugajxum ja 'yU'unk. Ya 'yU'unk mudu Dios dyajkojy tugekyu di'ibu jaa'ajtp, es tu tmo'oy tugekyu éxtumu kyuma'añ.

³ Ja Diosu 'yU'unk yu'u du'un jajp éxtumu Dios Teety, es yu'u du'un Dios nandu'un éxtumu Dios Teety. Tugekyu di'ibu tsajpótm es ya naxwiñ ye'epy es 'yity éxtumu t'ane'emy mut ja myuk'ajtun.

Waanu muj ja Jesus kudiinum ja ánklusuty

Jesukristu yu'u tu xyajpojpunitugo'oyum udsajtum naxwiñudu ja'ayuty, es óknum ñaxwe'tsy aga'añdsyoo ma Dios Teety yajkutíky tsajpótm.

⁴ Paqaty tu ttukja'ty ja Jesus tumudátut ni'igu mal'ajtun kudiinumu ánklusuty, pes tu t'axaju éxtumu kyuma'añ ja xyuu waanu muj kudiinumu ánklusuty.

⁵ Mut ko Dios ni na'a tka"anmaay ni tu'ugu anklus:

Ujts mij xyTyeety'ajtp.

Tyámuts nguxu'ugu kots mij n'U'unk'áty.

Es nan kyaju Dios t'anmaay ni tu'ugu anklus:

Ujts mij xyTyeety'átup,
es mijts n'U'unk'átup.

6 Nandu'un ko Dios tkaxañ ya naxwiiñ ja 'Yu'unk di'ibu ijtp éxtum ka'axkópk, du'un jyuna'añ:
Wa'anu n'ánklusuts t'awdátyuty.

7 Es ko Dios xytyuk'ixañum wi'ixu du'unu 'yánklusuty, du'un jyuna'añ:
Dios ñaskajxup ja 'yanklus éxtum poj, es éxtum junya'angun.

8 Per ko Dios tnimadya'aky ja 'yU'unk, du'un jyuna'añ:
Mij Dios, winu xuwinu tiempu ja mgutujkun 'ity,
myajkutúkup mut ja tuy'ajtun.

9 Mut ko tu xytsyeky ja tuy'ajtun es tu xy'uxtijy di'ibu axuuk;
paqaty tu ni'igu nmo'oy ja xondakun kudiinumu mmugu'uktujkuty.

10 Es nandu'un ja Dios t'anuumu ja 'yU'unk:
Mij Windsán, tim jékyup xyajtsone'ky xyajtsondáky ja naxwíñudu,
es mij ku'um xypyujtáky ja tsajp.

11 Yu'ujuty tugooydy'aaydyup,
per mij mwu'umup winu xuwinu tiempu.
Nidugekyu yu'ujuty 'yamujudya'ayut éxtum wit tyiky;

12 es du'un xy'adijmúkut éxtum tuk wit, es xyajtugátsut,
per mij du'uñum m'ity éxtum m'ity,
kyaj mjiky'ajtun kyukuxut.

13 Dios ni naq'a tka"anmaqay ni tu'ugu anklus:
U'uñu muts n'aga'añdsyoo,
extu kots nbujta'agut ja mmudsip mdekyppyatku'p.
14 Ja ánkusuty, ja'ajun yu'ujuty, es yajkéxy es tpudukudat ja di'ibáty 'yaxajuyándup ja nitsokun.

2

Waanʉ ni'igʉ nbadu'unʉm ja Diosʉ 'yuxpujkʉn

¹ Paqty, tim tsojkʉp es ni'igʉ nbadu'unʉm ja Diosʉ 'yuxpujkʉn di'ibʉ nmʉdo'om, kʉdiibʉ ndʉgo'oyʉm.

² Ja uxpujkʉn di'ibʉ yajmooydyʉ ja n'aptujk'ajtʉm anklʉskyujxmʉty, yʉ'ʉ sitʉy tʉ ya'ixy ko tyʉy'ajtʉnʉty, mʉt ko di'ibáty kyaj tkuydyuundʉ, tyukkumʉdoo éxtʉm pyaadyʉty.

³ Pes, ¿wi'ix mbaqat udsajtʉm nyajnima'xʉm pʉn kyaj ndu'unamʉ kwentʉ es kyaj n'axájʉmʉ tadʉ mʉj nitsokʉn? Pesʉ Nindsʉn'ajtʉm Jesukristʉ kʉ'ʉm jawyiin oj tadʉ tkajxwa'xy, es ja 'yapóstulʉty di'ibʉ 'yaxájʉdu ja 'yuxpujkʉn, yʉ'ʉjʉty yajtʉy'ajtʉndʉjkʉdu.

⁴ Dios ya'ijxʉ ko tyʉy'ajtʉnʉty mʉt ko tmooy ja myʉduumbʉty es ttúnʉt kanaaq ja mʉj'ajtʉn esʉ ijxwʉ'ʉmʉn, es dyajwa'xy ja Espíritʉ Santa myadakʉn éxtʉm yʉ'ʉ ttsejky.

Yajpʉjta'aky ja Jesús éxtʉmʉ ja'ay

⁵ Dios kyaj tʉ tpʉjta'aky ja 'yánklʉsʉty es 'yana'amʉt mʉ yʉ jembyʉ naxwíñʉdʉ di'ibʉ itaamp.

⁶ Per jap tu'ugʉ lugaar mʉ yʉ Diosʉ jyaaybyajtʉn mʉ jyʉna'añ:

Dios, ¿ti tsyo'ajttʉp ja ja'ayʉty,
ti ko xyjamyetsy es xytyuñʉ kwentʉ?

⁷ Tʉ tuk tiempʉ xya"amutsk'aty ja ja'ay kʉdiinʉm ja ánkłʉsʉty;
mij tʉ xypyʉjta'aky es 'yíttʉt mʉt ja mʉj'ajtʉn esʉ windsʉ'kʉn,

8 mij tu xypyujta'aky es yu'u tniwindsun'átut tugekyu di'ibu ijtp.

Ko tpujta'aky esu ja'ay twindsun'áttut tugekyu di'ibu ijtp, kyaj ti oj wye'emy di'ibu ana'amudup. Per kyajna'm n'ijxum pun mumudoop oytyiity tugekyu.

9 Per n'ijxum ja Jesus, di'ibu Dios pyujta'aky waanu tiempu esu ánkla'saty mal 'yíttut kudiinumu Jesus, es tyam 'yo'kungyujxm ko 'yayoooy tmudaty éxtumu may'aty ja mul'ajtun esu windsu'kun, es du'u'n ja Dios myay'ajtungyujxmu Jesus dyajnáx dyajkuxut ja adsu'ux o'kun es nidugekyu ja'ay ttuk'oy'áttut.

10 Tugekyu di'ibu ijtp 'yity mat Dioskyujxm, es yu'u'gyujxm tugekyu 'yity. Dios jyatsojk dyajna'jxa'añ tsajpótm ja ja'ayuty éxtumu 'yu'ungun, palaty tkejxy ja Jesus es 'yayówut ma 'ye'ky, mat ko du'u'nu dun ja Jesus mbuquat dyajpojpunitugódyu ja ja'ayuty es dyajnitso'ogu.

11 Es ja di'ibu ja'ay yajnitsékypy es ja ja'ay di'ibuty yajnitso'ogudup, ti'igyu ja Tyeety. Palaty kyaj ja Jesus ttuktsoydyúñ es jyu'nua'qunt ko tmuga'axuty,

12 éxtum jyu'nua'ñ ma ja Diosu jyaaybyajtun: Dios, ujtsuts mij nduk'ixy'átu p ja nmuga'axudyuts, es n'áwuduuts ja m'alabanzu mal mulbujkputuujk ñaymyúkudu.

13 Es nandu'un jyu'nua'ñ:

Uj nbujtákyppyuts ja njot n'ánuumts mal Dios.

Es nandu'un jyu'nua'ñ:

Tyauts uj, mat ja u'unguty di'ibudsu Dios xymyooy.

14 Du'u'n éxtum ja'ay ja nini'x esu ne'pyñ tmudattu, nandu'un ja Jesus 'yijty éxtumu ja'ayuty, es mat ko 'ye'ky tkutujkunju'ty di'ibu yajja'ay'o'kp, ja'a nju'nua'qunm ja mulku'ugópk,

15 es du'un dyajnitso'oktt di'ibu tsya'kudup ja o'kun mabaqat jyiky'attu éxtumu tuumbu juubyun.

16 Pes ja Jesus kyaj myiiñ es tpudkuyáñ ja ánklusuty, yu'u situyu ja Abraqanu tyuump 'yaqadsuty.

17 Es paqadyu Dios tpujtáky éxtumu naxwíñudu ja'ayuty es du'un tpa"ayówu ja ja'ay ko Dios tmudúñ, es du'un, éxtumu teedywyindsungópk tuda'akupyu, tpujta'agu ja windsu'kun es ja ja'ay yaqpojpruma'xut.

18 Es mut ko Jesus ku'um tu 'yayoy ko ja mujku'u jyayaqpekytyunáu, paqaty mbqat tyam tpudkudu nandu'u nidagekyuu di'ibáty ja ka'oybyu tsyejpy es pyekytyúnut.

3

Waanu muj ja Jesus kudiinum ja Moisés

1 Mugu'ugítuty, Diosu jya'ayuty, punuuty ja Dios woojudu, pujta'aktu mjot mwinma'añ tugekyu ma Jesus, apóstulu es teedywyindsungópk di'ibu ngajxwa'xum mu ja ja'ayuty.

2 Pesu Jesus kyuydyuuun tugekyu di'ibu Dios tuk'ana'amu ttúnut, du'un éxtumu Moisés nandu'u tkuydyuuñ ko Dios pyujtákuu es tnigopk'átut nidagekyuu ja Diosu jya'ayuty.

3 Peru Jesus pátup ni'igu windsu'kun kudiinumu Moisés, du'un éxtum di'ibu kyejpy tu'ugu tujk pátup ni'igu windsu'kun kudiinum ja tujk di'ibu tu tkojy.

4 Tugekyu tujk, tam di'ibu yajkójup. Nandu'u jajtpu du'unu Dios di'ibu yajkoj nu'u nidagekyuu jyaajuty.

5 Moisés, éxtam tu'uga məduumbu, yə' a sitay myəduun yajxónu Dios mə ja Diosə jya'ayəty, es t'awa'anu tii ja Dios kyajxaampy óknəm.

6 Perə Kristə, éxtam Diosə 'yU'unk, tyiimpy ja oybyə mə Diosə jya'ayəty, es udsajtam du'an xyja'ay'ajtam pən n'akməbujku yə' es amumdu'uk jot n'awijxam di'ibə xytyukwəndáku.

Po'xtákn mə Dios

7 Paəty jyəna'añ ja Espíritə Santə mə ja Salmə neky:

Pən mmədoodup tyam ja Diosə 'yayuk,

8 katə m'aq mjot xypyəjtə'aktə juun,

éxtam 'yadətstə ja m'aptujku ko tnibədu'ktə ja Dios es twinma'qñ'ijxtə jam məj ittum.

9 Es ja Dios jyənáñ:

Oy miidsədyə m'aptujk tja'ijxtə justykxy jəməjt di'ibəts nduun mə ja məj it,

xywyinma'qñ'ijxtəts ja'a.

10 Paədyəts n'ajkə mut yə' ujəty, es njənáñuts:

"Du'uñmu' tadiə ja'ayəty wiink tu'ujiam yo'oydyəp mə jyot wyinma'qñ,

es kyaj tə tpaduna'qndə ja nnə' ndu'ujiəts."

11 Paədyəts oj nwənda'aky məduudsə n'aku,

esuts njənáñ: "Ni na'q taadəty kyatəkudət mədsə nbo'xtákn."

12 Paəty miits məgu'ugítəty, naygywentə'átədu kədiibə ni tu'uk miits tkamədátət ja jyot wyinma'qñ axətək es t'uxtíjədə Nindsən'ajtəm Dios.

13 Ni'igə bom bom mnay'uwij mnaygyajxwíjədət nixim niyam, éxtam ja Diosə 'yayuk jyəna'añ

“tyam”, es kädiibä ja pojpa mwin'uunadät es myajju'unxädät ja mjot mwinmaäañäty.

14 Mut ko mädu Kristä nbátäm ja oy'ajtän, yä'uyä ko Dios nmädu'unäm mabaäat njiky'ajtäm, dä'uñäm nmäbäjkäm éxtäm ko oj nmäbäjktso'onämä Kristä.

15 Yä'u 'yandijpy ja Diosä jyaaybyajtän maä du'uñ jyäna'añ:

Pän mmädoogujkädäp ja Diosä 'yayuk tyam, katä juun xymyädattä mjot mwinmaäañäty éxtäm 'yadäutstu ja di'ibáty ñibädu'ktä Dios.

16 ¿Es pánadyä dänu tyäqädä 'yandijpy ja di'ibáty myädoodä es tmädsip'ajttä Dios? Ja'a du'uñaty nidägekyä di'ibä natyä Moisés tä dyajpädsámdä ma Ejiptä ñax.

17 ¿Es pánadyä Dios yajjot'ambäjk justyikxy jumäjt? Ja'a du'uñaty di'ibáty pekytyuundä es 'yo'ktaäaydyä jam mäjj ittum.

18 ¿Es pánadyä Dios tyuknibäjtákä es twändaky es kyaj tyäkäduät maä Diosä pyo'xtákn? Ja'a du'uñ di'ibä kyaj tmämuädoodä Dios.

19 Es mut yä'u Dios xytyuk'ijxäm ko kyaj oj mbaäat tyäkäduä ja'agyäjxm ko kyaj myäbäjkäduä.

4

1 Paäaty naygywentä'ajtäm, ja'a ko tyambaäqdä Dios xywyandákuäm es mbaäat ndäjkäm maä yä'u pyo'xtákn, éxkuäm miidsäty nidäuk mgatäkäduä jap,

2 mut ko yajtukmägajxäm uädsajtäm nandä'uñ ja oybyä ayuk, du'uñ éxtäm ja'ajäty; per ni wi'ix kyatu'unxäduä ko tmädoodä, mut ko kyaj tmäbäjktä di'ibä Dios wändákuäduä.

³ Per udsajtum, di'ibáty nmabujkum, tujkum ma Diosu pyo'xtákn; per di'ibáty kyaj tmabujktu, du'un yu'ujuty éxtum ja Dios jyunañ:

Ajkupts mut yu'ujuty, es tu'ts nwanda'aky ko ni na'q taaduty kyatákudut madsu nbo'xtákn. Du'un jyunañ oy tjatuundaay tugekyu ko oj dya-jkojy ja naxwíñudu,

⁴ mut ko ma ja Diosu jyaaybyajtu tmadya'aky ma ja myujuxtujk xubu:

Ko tyuunk ttuundaay, kyumjuxtujk xubu oj pye'xy.

⁵ Ma jatuk peky ja Diosu jyaaybyajtu jyuna'añ: Kyaj tyákudut madsu nbo'xtákn.

⁶ Yu'u xytyukjaygyujkum ko naaguty 'yaktukuya'andunum ma tadt po'xtákn. Pénuty jawyiin ya"awa'qanudu ja oybyu ayuk kyajyum oj tyákudu, ja'agyujxm ko tkamumhodoonu.

⁷ Paaty ja Dios tpujtaky tu'ugu jembyu tiempu, éxtum ja Diosu 'yayuk jyuna'añ "tyam", éxtum Davit waanu óknum tmadyaky ma ja Diosu jyaaybyajtu:

Pan mmudoogujkudap ja Diosu 'yayuk tyam, katu juun xymyudattu mjot mwinma'añuty.

⁸ Pes, kooxyup ja Joswee oj dyajnajxtu ja israelítuty es dyajtukxyup ma yu Diosu pyo'xtákn, kyajxyup ja Dios oj tnigajxy ja wiinkpu tiempu.

⁹ Paaty njaygyujkum ko je'eyum wye'emyñum pu'ke'eky tu'ugu po'xtákn ma pyo'xtut ja Diosu jya'ayuty;

¹⁰ es di'iba tu tyajkunu ma tyadu po'xtákn es tam pyo'xnu, tu ja tyuunk ttuundaay, du'un éxtum ja Dios pye'xy ko tyuunk ttuundaay.

11 Pes n'okjottgo'oyam es ndejkam ma yu tadapo'xtákn, kadiib ni tu'uk tkapanjxtat di'ibáty kyaj tmabujkt Dios.

12 Ja'a ko yu Dios ja 'yayuk myadajtypy ja mak'ajtun es ja'agyxjm jyaaty ja jiky'ajtun. Tyuktajkudaapy ma ni tu'ug esapaqdu di'ibu majtsku 'yaa mbaaq kyatku, tajkup ma ti ja ja'ay wyinmaqaydyup o tsyojkup, yajniguxe'kypy nidagekyu ja ja'ayu jya'ay'ajtun.

13 Dios ñijaqadyaapy tagekyu di'ibu ijtp. Mat ja Dios, kyaj ti 'yity ayu'udsyu, tagekyu 'yity iix nide'xy ma yu'u di'ibu koonum ndukkadukuya'anum ja ngwentajtum.

Jesukristteedywyindsangopk'ajtp

14 Es nandu'an nmadajtam yu ndeedwyindsangopk'ajtum jam tsajpótm. Yu'u du'u'an ja Jess, Diosu 'yU'unk, di'ibu tu ñajxnu tsajpótm. Paqadyu du'u'an n'aktimmubujkam ja Dios mat winu njot'ajtum.

15 Pes yu ndeedwyindsangopk'ajtum yajxón tnijawu yu n'ayo'on'ajt njotmay'ajtum es ko tygoy'aty ja nmejqa'aajtum, mat ko Jess ku'u'm tmamadaky ja ayo'on jotmay ko ja mejku'u jyayajpekytyunáu, éxtum udsajtum nandu'an nyajnjxum.

16 Paqaty n'okninajxm ja Dios ma yajkutíky, mat ko nnija'am ko yu'u xymyo'oya'anum ja pa"ayo'on, es myay'ajtangyujxm xypyudukuya'anum ma udsajtum xytygoy'ajtxum.

5

¹ Yaq naxwiiñ yu teedywyindsangópkaty yajtukwiftstútp ma yu ja'ayaty, es yajtuknikajxpéty éxtum ja ja'ayaty ja kyudunaabyu mä Dios, es tmay'at twindsu'ugut ja Dios mut ja'agyujxm ja ja'ayudyu pyojpu.

² Es komu tadt teedywyindsangópkaty pojpu ja'ayaty nandu'un, mbuat tmudaty ja pa"ayo'on mut ja tsuudujkaty es di'ibu tuundagooy kajxtagooydyup,

³ paaaty koonum tmo'oyut ja Dios ja windsu'kun mut ja'agyujxm kyu'umbojpu, nandu'un mut ja'agyujxm ja'ayudyu pyojpu.

⁴ Ni pán mbuat kyanaybyajta'agyaty ku'um éxtum teedywyindsangópk, Dios yu'u du'un di'ibu wyin'ijxypy di'ibu yajtukuyaampy mä tyadu tuunk, du'un éxtum jékyup twin'ijxy ja Arón.

⁵ Es nan ni yu Kristu kyanaybyajtakku ku'um éxtum teedywyindsangópk, Dios yu'u du'un di'ibu pyajtak ja Kristu, éxtum jyunáñ mä jyaaybyajtan: Ujts mij xyTyeety'ajtp.

Tyámuts nguxu'ugut kots mij n'U'unk'aty.

⁶ Es nandu'un jaaybyéty 'ity jatuk peky:

Mijtsu du'un mdeety'ajtp winu xuu winu tiempu, du'un éxtum Melkisedek.

⁷ Ko tyadu Jesús jyiky'ajty ya naxwiiñ, net kyajxtaky es muk jyuy, es t'amdooy tpuktsooy ja Dios di'ibu mbuat kyutiky es kyaj ja Jesús ttuknáxut ja o'kun. Amudoonajxu Dios ja'agyujxm ko tmamudooy.

⁸ Es oy jyaDios'u'ungaty, jyajt tmamudowut ja Tyeety ja'agyujxm ko 'yayooy;

9 es ko ttuundaay t^ugeky^u di'ib^u Dios tsyejpy,
ja'agyu^ujxm dyajnitséky win^u x^u win^u tiemp^u
nid^ugeky^u di'ib^uaty nand^u'un m^um^udooj^up,
10 es ja Dios t^u py^ujta'agyu^uty teedywyinds^ungópk,
d^u'un éxtum^u Melkisedek.

Kujotmay ko nmastútum ja mu^ubujk^un

11 Taan^um may di'ib^uts n'aktukjaygyuk^uyaampy,
per tsip es ndukni'íx^udt miids^uty, mat ko t^u
mjambitt^u kujuun.

12 Taaxy^up miids^uty mjaya'uxpu^ujkn^u ma
wiinkp^uty, mat ko t^u jyajkn^u ma miits xy'axáj^ud^u
Jesús; per mdugoy'ajtx^udp pán mdu^uk'uxpáku^udp
jat^ugok jemy ja t^uy'ajt^un di'ib^u kyaj tsyíp^uty
ma Dios^u 'yayuk. Pes miids^uty d^u'un m'ak'itt^u
éxt^um^u maxu'un^un di'ib^u kyaj mba^uat tje'xy ja
kudu'utsp^u, tsyojkt^up pán yajtsi'ids^udp.

13 ¿Es wi'ix mba^uat tu'ug^u maxu'un^uunk di'ib^u
tsi'tsp^u nduk'uxpu^ujk^um ja jiky'ajt^un oyby^u es
di'ib^u ax^uuk? Kyaj mba^uat tjaygyuk^u, ¿k^udi^u?

14 Es^u tad^u je'xy^u t^uutsp^u, y^u'u je'ey^u taad^u pán
myudajtypy ja ty^uts; es nand^u'un ja uxpu^ujkn^u
tsipp^u, y^u'u jyaygyujk^up je'ey^u ja ja'ay di'ib^u
mba^uat tm^uwinma^uq'añbyaaty y^u oyby^u es^u ax^uukp^u.

6

1 Nyajtu'uyo'oy^um ja Dios^u 'yayuk koon^um oy
nnija^u'am di'ib^u Dios tsyejpy. Kyaj natim ja'ay^um
ndu'un ngajx^um di'ib^u t^u nyajtukni'ijx^um ko
Krist^u nmubujkts'o'on^um, ja'a ko tápn^um may
di'ib^u yajnijaw^uy^uqamp. Kyaj ja'ay^um jat^ugok
ndu'un ngajx^um wi'ix ttseky ko ja'ay^u tmatstu'uty
ja ax^uk jiky'ajt^un es kyaj yajpa^uqd^ut ja ayo'on win^u
x^u win^u tiemp^u, ko yajm^ubéky ja Dios,

2 ko ja'ay yajnabéty, ko ja'ay yajku'ünixajy, ko ja o'kpü jyikypyéktü es yajpayo'oydyü, tam di'ibü yajmo'oydyüp ja ayo'on winü xüü winü tiempü es tam di'ibü yajmo'oydyüp ja jiky'ajtün winü xüü winü tiempü.

3 Ndu'unümü da'an püñ junaqambü Dios.

4 Ja ja'ayüty di'ibü tu tnijawüdü ja Diosü jya'a, di'ibü tu t'axájüdü ja Diosü myadakün, di'ibü tu ja Espíritü Santü tmüdattü,

5 di'ibü tu t'ixtu ko oy ja Diosü 'yayuk es ja mak'ajtün di'ibü miimp kudakp,

6 ko də'umbü ja'ay pyekykyä'adü es jatügok jyiky'attü axüük éxtüam 'yijty jyiky'attü, kyaj 'yok'o'oyünu es jatügok jyümbítü mä Dios. Də'an tpaäaty éxtüamxyüp ja Diosü 'yU'unk jatügok dyajkruuzpätü esü Diosü jya'a yajnixi'iky yajtukxi'iky.

7 Pes yü'ü dü'an éxtümu kam di'ibü 'yuktütsypy ja nüü tuu. Pünu tyadü kam yajwindiipy ja pyüjta'aky di'ibü yajtuunüp, Dios kunu'xüdüp;

8 per püñ je'eyü 'yapyñbyüdsemy, kyaj tsyobaäaty. Tyadü kam tim tsojk yajkajxpoka'añ es yajnino'oga'añ.

N'awijx njüp'ijxüm di'ibü ti'igyu xya'ijtüm

9 Oyats miidsüdyü dü'an njanija'ayübüdü, mügu'ugítüty, ndukmüs'awdajtüp ko kyaj miits xymyastü'utü ja Kristü es kyaj xy'üxtijtü ja nitsokün di'ibü yü'ü yajkypy.

10 Dios tyiimpy éxtüam pyaadyüty; kyaj tja'aydyügöytü di'ibü miidsüty oy mduundüp. Dios jyamyátsüp ko miits xya'ijxüdü mdsojkün

mät ja jya'ayaty, mät ko xypyudukadu es du'ññam xy'aktimpudukadu.

11 Ndsejpyuts es miits nidu'uk nidu'uk xy'aktimmadundat ja Dios mät winu m'aq mjoy mabaqat mjiky'attu, es du'un xypyqattat ja oy'ajtan di'ibu m'awixtup.

12 Kyajts ndseky mjumbítat nuux, ni'igü xypyanyxtat ja tyu'unanaty ja di'ibu myaduundap ja Dios mada ma'xtujkan, es du'un t'axajudu ja kyumaq'añ di'ibu Dios oj twanda'aky.

13 Es du'un jyajty mät ja Abraan. Dios wändakü es jyanáñ ko tkuydyunaq'añ. Pes kom kyaj 'yity ni pán di'ibu ni'igü tmadaty ja muj'ajtan pánxyüp maut tpajta'aky ja wändakan, ta Dios ñayjyunganü ku'um.

14 Du'un jyanáñ: “Tuy'ajtan ko njantskyunu'xaampy es nmo'oyaampy ja mdamp m'aqats tagoymyay. Uj Dios, nwändákypyuts.”

15 Abraan myabujk ja Dios ma'xtujkan maut, paqaty t'axaju di'ibu Dios tukniwändakü.

16 Ko ja ja'ayaty tmo'oya'andu ja muk'ajtan esa tuy'ajtan di'ibu kyajxtap, net tmo'oydyu ja muk'ajtan mät ko dyajtestiiga'aty di'ibu muju kyutujkan, es jyan'a'andu: “¡Por tsyos!”, es du'un dyajtuydyukudu ja myadya'aky.

17 Paqadyu Dios nandu'un tmooy ja muk'ajtan ja wyändakan ko jyanáñ ko kyuydyúnüp di'ibu wyändak. Es du'un ttuuñ es ttuk'íxtat ja di'ibáty kyumayaampy ko kyaj tkakuydyúnat tagekyu di'ibu wyändak, kyuydyunaambyu'u.

18 Kyaj mbaqadu Dios 'yanda'aky. Yü'u tu xymyo'oyum yu wyändakan mät ja tuy'ajtan.

Yu'ah du'un xyajjotkujkam nidagekyah udsajtam di'ibaty ninajxudap es nitso'ogut, es du'un ja Dios ta xymyo'oyum es nmudajtam tuy'ajtan ko ndujkam tsajpoptm es n'ijtam mat yu'ah.

¹⁹ Ja awijx jajp'ijxan di'ibah nmudajtam, ja'a til'igyu ya'ijtypy ja njot'ajt nwinma'ani'ajtam extum ja pujxn di'ibah ja barkah wyo'on'ijtypy meyjnyoty es kyaj mañ ñejxy ja barkah. Du'un udsajtam n'ijtam extumxayup nnajxam mañ ja mañ tsajptujkah 'yaduwydyuk es n'ijtam mudah Dios mañ Waanah Wa'ats It Wa'ats Lugaar.

²⁰ Jap oj tyukah ja Jesùs es ja na'ah tu'u xya"awátsxam, esu du'un jyajty es 'yitut teedywyindsangópk winah xah winah tiempah, du'un extamu Melkisedek.

7

Duhunah Jesùs tyeety'aty extumah Melkisedek

¹ Tyadu Melkisedek, Salem ryey ijty es teety di'ibah myaduun ja Diosah Tsajpoptmadaah. Ko Abraan jyambijty mañ oj ta tsyiptuñah naty mañ ta tmamada'aky ja réyaty, tyadu Melkisedek tsyo'oñ es oj tjajp'yo'oy ja Abraan, es tkuni'xy.

² Netah Abraan tmooy ja Melkisedek tuk peky di'ibah wa'x majk peky di'ibah naty ta tpukah ja réyaty mañ tsyiptuuñ. Ya xyah Melkisedek ja'a 'yandijpy "Rey Tuy'ajtanduumbah", es nandu'un "Salem ryey" ja'a 'yandijpy "Rey Di'ibah Yajtsipwah'xp."

³ Ya Diosah jyaaybyajtan kyaj xytukmamadyakam panaah dan ijty tyaqak'ajtypy es tyeety'ajtypy, es panaah du'un ijty 'yapteety'ajtah; ni xkyatukmamadyakam ko myiin jyajty es

ni xykya'"anma'ayam ko tu 'yeeky. Mañ tyaqada taqekyu du'un kyaxe'eky éxtum ja Diosu 'yU'unk, es teety'ajtpum winu xuu winu tiempu.

⁴ Pes, jaygyúkada wi'ix jyantsymyújadya tyada Melkisedek. Yu n'apteety'ajtum Abraqan tmooy tuk peky di'ibu waq'x majk peky di'ibu naty tu tpujku ja réyuty mañ tsyiptuuñ.

⁵ Du'un ja Moisesu 'yana'amu jyuna'añ ko ja teedyuty di'ibu yu Leví tyump 'yaqadsuty, yu'u yajmo'oydyup tuk peky ko wya'xy majk peky ja myu'israelitu ja'ayuty ja pyujta'agyuuty, oyu tyqaduty nandu'un jyayu'uuty ja Abraqan tyump 'yaqadsuty.

⁶ Peru Melkisedek, oy kyayu'udya Leví tyump 'yaqats, yajmooy tuk peky di'ibu majk peky waq'x mañ ja Abraqan, di'ibu naty tu t'axaju ja Diosu wyandakun, esu Melkisedek kyunu'x ja Abraqan.

⁷ Es waq'ats yajnijáwu ko di'ibu kunu'xp, ni'igu myujuty kudiinum di'ibu yajkunu'xp.

⁸ Yu teedyuty di'ibu yajmooydyup ja pujta'aky, ja'ay yu'uuty es 'yooktu; per ja Diosu jyaay-byajtun xytuukmumadyákum ko ja Melkisedek du'un éxtum tu'uk di'ibu jiky'ajtp.

⁹ Es ko ja Abraqan oj yoxy mañ ja Melkisedek, mbaat njuna'anum ko Leví es nidugékyuty ja wingátypyu Abraqan tyump 'yaqadsuty nandu'un tmooydyu ja yojxun;

¹⁰ mat ko oy jyatuy'ajtunaty ko Leví kyajnuma naty myiñ jya'ty, japu naty ja Abraqan ñini'xóty es ñe'pyñóty tmudajun di'ibu yajminaampy ja jja'taampy ja Leví.

¹¹ Pan tim oy tim waq'ats ja ja'ay wye'emyxyup

ja Moisés 'yana'amangyejxm, kom yu ana'aman 'yawaqanap esu Leví tyuump 'yaqadsuty teety'ajttup, etti ko koonam jyaa'átt jatu'ugu teety éxtumu Melkisedek es kadiinum éxtumu Arón?

¹² Es pan kyaj ja Arongu tyuump 'yaqats 'yokteety'ajnuu, nanduu'un tsyékyuty es tyugátsu ja ana'aman di'ibu jnqaamp panaty teety'áttup.

¹³ Ja Jesukristu, di'ibu tyadu Diosu 'yayuk 'yandijpy es tyeety'átut, kyaj yu'u ja Leví ttump'áty t'aqats'átyuty, 'yutsyuu taadu tyuump 'yaqats, tuk pekypyu ja Israelu tyuump 'yaqats di'ibu ni na'a jya'ay kyateety'áty éxtum ja Moisesu 'yana'aman jyuna'añ.

¹⁴ Yajnijaqap wa'qats ko ja Nindsan'ajtum jam pyudseemy maq Judaa tyuump 'yaqats, es kyaj ja Moisés du'an tnigajxy ko jam pyudsámat ja teety maq Judaa tyuump 'yaqats.

¹⁵ Ni'igu wa'qats yajjaygyúk di'ibuts tu nnigajxy ko jyaa'átt ja wiinkpuu teety éxtumu Melkisedek,

¹⁶ tu'ugu teety di'ibu kutujkan myudajtypy es tyeety'átut winu xuu winu tiempu, es kyaj ana'amangyejxm di'ibu jnqaamp panu tyuump 'yaqats tyeety'átut.

¹⁷ Tyqadu du'an jyuna'añ ja Dios:

Mijtsu du'an teety winu xuu winu tiempu,
du'an éxtumu Melkisedek.

¹⁸ Paaty ja Moisesu 'yana'aman kyutagooy ko mak'ajtan tkamudáty es kyatúñ,

¹⁹ ja'a ko Moisesu 'yana'aman ni tii kexy ka'pxy wa'qats oj tkayajwe'emy, per ni'igu waanu maj tyam di'ibu njujp'ijxum, es yu'ugyejxm udsajtum nmuwingo'onam ja Dios.

20 Dios wyàndak ko ja Jesùs tyeety'átat. Ja wiink teedyáty kyaj yajnikajxpejty mādu wàndakun,

21 per mā sitay yu Nindsun'ajtum oj tyeety'áty mādu wàndakun, mat ko ja Diosu jyaaybyajtan jyuna'añ:

Dios tu ñaywyanda'agyáty es kyaj dyajtagátsut ja 'yayuk:

"Mijtsu dā'un teety winu xuu winu tiempu, dā'un éxtum Melkisedek."

22 Es dā'un n'ijxam ko mat ja Jesùs Dios tu tpajta'aky ja kajxy'átypyu di'ibu waanu oy kudiinam ja jékyubu.

23 Ja wiinkpu teedyáty nimay 'yijty, ja'a ko 'yo'ktu es tyukudu wiingátypyu;

24 per mat ko Jesùs jyiky'aty winu xuu winu tiempu, winu xuu winu tiempu tyeety'átat.

25 Paàdyu Jesùs kā'm mbaqat dyajnitsokta'ay, tyam es winu xuu winu tiempu, nidagekyu di'ibu mindup mā Dios mat yu'ugyujxm ja Jesùs, pesu Jesùs dā'unam jyiky'aty es ñikajxtu'udat mā Dios.

26 Paàdyu Jesùs yu'u dā'un ja teedywyindsangópk di'ibu xytyugoy'ajtxam. Yu'u dan wa'ats es kyajpu pyojpu, kyaj dyu'unuty éxtum pekytyuumbu, es yaipjutáky waanu kujxm kudii tsajpótmutu.

27 Ja wiinkpu dyu teedywyindsangópkuy ñigutiky dyáktat bom bom ja windsu'kun, tim jawyiin mat ja kyu'umbojpu es óknam mādu ja'ayáty ja pyojpu; per ja Jesùs tágok je'eyu mat winu xuu winu tiempu dyajky ja windsu'kun mat ja'agyujxm ja ja'ayudyu pyojpu ko wyindsu'kun'ajty mā ja kruuz.

28 Ja Moisesu 'yana'amun pyajtakypy éxtum teedywyindsangópk yu pekyjya'ayáty; per óknam

ja Dios tpajták y ja wəndakun esə 'yU'unk tyeedy-wyindsəngópk'átat, di'ibə ja jt oy wa'qats winə xuu winə tiempə.

8

Jesús nGudənaabyə'ajtəm

¹ Di'ibə ni'igə məj di'ibəts əudsəty yam n'uu ngajxtəp, ja'a ko yə Nindsən'ajtəm Jesús, ndeedy-wyindsəngopk'ajtəm, 'yu'uñə tsajpótəm mə Dios yajkutíky.

² Jam ja Jesús tyeedywyindsəngopk'áty mə ja tsajptəjk di'ibə Dios yajkoj tsajpótəm. Ya naxwiññ yə wit tsajptəjk di'ibə Moisés yajkoj, yə'uyə yə'ya"agojwinnajxə tadə tsajptəjk di'ibə tsajpótəm.

³ Nidəgekyə teedywyindsəngópk yajpəjtákta es tmo'oydyət ja yojxən esə windsəl'kən ja Dios, paqdyə Jesús koonəm dyaky ja windsəl'kən nandə'ün.

⁴ Kooxyəp ja Jesús jyaaty ya naxwiññ, ni je'eyəxyəp kyateetiy'áty, mət ko taanəmə teedyəty di'ibə yajktəp ja windsəl'kən éxtəm dyajnigutükə ja Moisesə 'yana'amən.

⁵ Perə tyadə windsəl'kən, yə'uyə ñikojtútən di'ibə jam tsajpótəm; du'ün yə'ü éxtəm ko Moisés dyajkoján ja wit tsajptəjk, ta Dios 'yanmaayə: "Yajkoj meerə éxtəm ja ijxpajtən di'ibə nduk'ijx mə Sina'ii Kopk."

⁶ Per ja tuunk di'ibə tyiimpy ja Jesús tsajpótəm, yə'ü ni'igə tmədaty ja məj'ajtən kədiinəm ja tuunk di'ibə pyaduundəp ja Moisesə 'yana'amən, mət ko Jesús yə'ü du'ün nGudənaabyə'ajtəm mə yə jembyə kajxy'átypyə. Tyaqadə di'ibə jembyə

ta 'yoyu, waanu ni'igum yu' 'yóyuty es ni'igu oy ja wändakun di'ibu mut kudiinum ja Moisesu 'yana'amun.

⁷ Kooxyup yajxón tyuuñ ja kajxy'átypyu di'ibu jawyíñup, kyajxyup tu dyajtugátsy mut ja wiinkpu.

⁸ Peru Dios pyekymyooy ja israelitu ja'ayuty, es jyúnán:

Ja'taqamp ja tiempu es nya'óyuduts ja jembyu kajxy'átypyu mut ja israelitu ja'ayuty esu Judaa ja'ayuty.

⁹ Per kyaj dyu'unuty éxtam di'ibu jékyup nya'uyayuts mut ja 'yaptuikuty

kots nyajpudsuumdu ma Ejiptu ñax,

éxtamu u'unkteety ko tmatsy ja 'yu'unk kyu'ugujxy es tkwentu'aty dyajtu'uyo'oy;

per yu'ujuty kyaj tkuydyuundu ja kajxy'átypyu di'ibuts nmudajttu,

paqdyuts nmastuty.

¹⁰ Per ja'taqamp ja tiempu mats uj ja n'ana'amun nbu'ita'agut ma yu israelitu jyot wyinma'añuty, éxtamxyup kyuxja'ayuty nekykyujxy.

Ujtsu du'un xyDyios'átp,

es yu'ujuty njaj'a'yátp.

¹¹ Kyaj ni pán nujx ttukni"ixu es ni tka"anuumut yu myugu'uk:

"Ixy'at ja Nindsun'ajtam",

pes nidugékyuts nujx xy'ixy'attu, myu'jja'ay myut-skja'ayuty.

¹² Nma'xupts uj tugekyu di'ibu tu ttuundugóydyu, es kyajts nnakyjyamyátsat ja pyojpatty.

13 Ko Dios jyuna'añ ko dya'oyuya'añ ja jembyu kajxy'átypyuu, yu'u xytyuknija'ám ko tu tyujknu es kyaj ñakytyúñ ja kajxy'átypyuu di'ibu jékyup o'oyuu; es di'ibu jéky tu 'yijnu, tim tsojk kyutugoyánnu.

9

Naxwíñudu tsajptujk esu tsajpótumudu

1 Es mä tadu jékyubu kajxy'átypyuu di'ibu Dios pyujták mät ja israelítuty, Dios tyuknipujk ja Moisés wi'ix dyajkójut ja wit tsajptujk es wi'ix ja ja'ayuty t'awdáttu ja Dios.

2 Pes, du'un ja wit tsajptujk dyajtunäqudyujkudu: Ja jawyiin aduuydyíkypyu ja'a txu'ajty Waq'ats It Waq'ats Lugaqar. Jap 'yijty ja kandaleeru es ja meesu mät ja tsajkaaky di'ibu tu yajpujta'aky windsu'kun.

3 Myumajtsk aduy uxku'p, jap 'yijty ja myumajtsk aduuydyíkypyu. Ja'a txu'ajty Waanu Waq'ats It Waq'ats Lugaqar.

4 Jap 'yijty ja ooru artal mä yajpoomjóktu, es ja käaxu mä yajpujke'ky tu'ugu ooru tu'ts mät ja je'xy di'ibu Dios yajk es txu'aty manaa. Jap nandu'un 'yijty ja Arongu tyajk di'ibu Dios yajpuj es yajtuump'ajt, es ja tsqaadsétsy mä Dios tkuxjaay yu majkpu mandamyentu. Tyadu käaxu ñiwítsyuty jodoty es nikujxy ak tim ooru,

5 es käaxu ajup nikujxy 'yawingojnáxyuty majtskuu tsajpótumudu jiky'ajtputy di'ibu yajtjtup kerubínguty, mät ja kyakn ya'pwa'xy es dya"anikuu mä ja Dios dyajpojpunitugooy ja ja'ayuty.

Per tyam kyajts ngajxtu'xaqañudsu tadu wit tsajptujk.

6 Ko ijty du'ün abaqaða 'yity, net ja teedyüty ijty tyáküdu jap es ttundu ja tuunk di'ibü Dios tü myo'oyüdu.

7 Per mä yü myümajtsk adüüdyíkypyü, yü'üyü ijty tüküp ja teedywyindsüngópk tükök mä tu'lukpu jämujt; es ko tyükü, koonäm tmünejxy ja jayujk tsajkäajü ñe'pyñ es ttukwindsüugü Dios mat yü'ügyüjxmü kyü'ümbojpu es nandu'un ja ja'ay ja pyojpüty.

8 Du'ün ja Espíritü Santa xytyuknija'äm ko mä tada wit tsajptük, kyaj ñigutíkyüty esü ja'ayüty tyáküdät Dios windum.

9 Esü tada wit tsajptük yü'üyü je'eyü tu'ugü ijxpajtün di'ibü yajpaduump tyamyü, es ja'a'yandijpy ko ja windsü'küün es di'ibü ja ja'ay yojxtüp, kyaj mbaat mat ja'agyüjxm ja ja'ayüty wü'ümdü wä'ats ja jyot wyinmä'äñüty.

10 Tügekyü tada ana'amün yajkutijkypy ti ja ja'ay kyay 'yuuktüp es ñayyajwa'adsüdät, es wyitpujtüt, es tpujtüt ja tsyim tyexy. Du'üñümü du'ün ya-jtúnadü taadü extü ko Dios dyajtükätsät.

11 Per tü myiñ ja Kristü, es tyam yü'ü du'ün teedywyindsüngópk mä optyim tiidyü oybyü di'ibü tü myiñ; es mä yü Kristü tyeedwyindsüngopk'äty tsajpótm, yü'ü waanü oy es kadiinäm di'ibü naxwiñadü ja'ay yajkojtüp.

12 Es jap ja Kristü tyükü mä ja Waanü Wä'ats It Wä'ats Lugaar, ja'a njüna'änüm Dios wyindüm tsajpótm, es kyaj oj dyajnejxy ja tsyiip ñe'pyñ esü tsajkäju'ungü ñe'pyñ éxtümü windsü'küün; yajnujax ja kyu'üm ne'pyñ es dyajky ja windsü'küün tükök je'eyü mat winü xüü winü tiempü, es du'ün oj xyanjitsöküm winü xüü winü tiempü.

13 Ko naagħu ty kyawwa'qdsu ty éxtu m jyħna'añ ja Moisesu 'yana'amun, yu teedu u tyukxijkxu dapp ja tsyiibu ñe'pyň es ja tooru ñe'pyň, es mħet ja terneeru jyqäam di'ibu tu ñejxy windsu'kuu. Du'un yajkuydyuuñ ja ana'amun es yajpajta'aky ja ja'ay wa'ats mañiñi'x.

14 Pañ du'un ja ja'ay nikajxy wya'atsy, waanu ni'ligu ja Kristu ñe'pyň tmadat y ja muk'ajtun es dyajwa'qdsu ja njot nwinma'añ'ajtu m es nmudu'unu m ja Dioсу jiikypyu, ja'a ko mħet yu'ugyajxm ja Espíritu Santo ja Kristu ñayyajku mañ Dios es wyindsu'kuun'aty, ni nu'unnu axuk'ajtun.

15 Es paatty ja Jesukristu tħajjekuwa'ku mħet ja 'yo'kuun es dyajti'igħu ya'ñ ja Dioсу mħet ja naxwiñu dha ja'ayu mħet tu'ugħu jembyu kajxy'ātypu, es yajma'xtaq'ayut tħażżeeku ja pojru di'ibu tu yajtūñ mañ ja jawyiimbu kajxy'ātypu. Du'un ttu'uñ es di'ibaty ja Dioсу oj wyinwitsu dha, t'axajju dha ja kumha'añ winu xhaġħi winu tiempu di'ibu Dioсу oj twandu'aky.

16 Ko yajnijawu ko tu'ugħu ja'ay 'yeeky di'ibu tu natu ja ayuk dyajwe'emy, nétnu m tyuñ ja ayuk di'ibu tu dyajwe'emy.

17 Kyaj tyuñ ja ayuk di'ibu tu dyajwe'emy pañ jiky'ajtpnu m ja ja'ay, jaanu m tyuñ ko natu tu 'yo'kuu.

18 Paatty mañ ja jawyiimbu kajxy'ātypu, je'eju tyuñ ko ne'pyň tsyuñ xye'xy.

19 Ko Moisés tkajjewa'xy tħażżeeku ja Dioсу 'yana'amun mañ nidu gejku ja'ayu, net twijsse'ky ja lanu tsaptspu es ja isopu kepy, es dyajxe'ky mañ ja tsajkaju'ungu ñe'pyň esu tsyiibu ñe'pyň

ttaam'yo'oy mat ja nan, es ttuknixijkxy ja ana'amn neky es nandan nidgekyu ja ja'ayuty.

20 Net jyanáñ ja Moisés: "Tyadu ne'pyñ di'ibats tu nxijkxy, yu'u ñikajxpejtypy ja kajxy'átypyu di'ibu Dios tu t'ané'emy es xykyuydyúndat."

21 Moisés nandan mat ja ne'pyñ ttukxijkxy ja wit tsajptujk es tugekyu di'ibu jap yajtuundap ko Dios tl'awdattu.

22 Pes ja ana'amn yajkutijkypy es jawaanu kyaj tugékyuty wyu'ats'áttat mat ja ne'pyñ. Es pan kyaj ja ne'pyñ yajtémy yaj'yéky éxtamu windsu'kan, kyaj yajme'xy ja pojpu.

Kristu 'yayo'ongyujxm ja peky wyu'atsy

23 Du'uñ wyatsy ja wit tsajptujk es di'ibáty jap tuump. Peru tyuqaduty yu'uyu je'eyu tsajpótmadu tsajptujku 'yijxpajtan. Paqaty koonam oj wyu'atsy ja tsajptujk di'ibam tsajpótm mat ja windsu'kan di'ibu ni'igu tmadaty ja muej'ajtan.

24 Paqadyu Kristu kyaj oj tyuku maq tsajptujk di'ibu ja ya naxwiiñ, ja tsajptujk di'ibu je'eyu 'yagojwinmajx'ajtypy ja tsajpótmadu tsajptujk. Kristu tujku tsajpótm es xykyudana'ayum udsajtam Dios windum.

25 Yu teedywyindsungópkuty tujkudap maq ja Waanu Wu'ats It Wu'ats Lugaar jumujt jumujt es dyaktu ja windsu'kan ja ñe'pyñuty ja tsyiivu'unk o tsajkaju'unk. Peru Kristu kyaj du'uñ ñayyajku windsu'kan kanak ok nibadu'uak.

26 Kooxyup 'yokdu'unaty, koonamxyp 'ye'ky kanak ok ko ja naxwiñudu tsyondaky es tyambaqat. Per naqamnam yu xuu yu tiempu di'ibu tim óknam, ja Kristu jya'ty naxwiiñ es ñayyákyuty windsu'kan

je'eyu tugok mut winu xuu winu tiempu, es tjo'odsánnu ja ja'ayudyu pyojputy.

27 Extum tu yajtuk'amubujtaguu es nidugekyu ja'ayuty 'yoogut tugok je'eyu, net yajpayo'oydyuut,

28 nandu'un ja Kristu ñayyajkuwindsu'kun tugok je'eyu es tjo'odsánnu ja ja'ayudyu pyojputy. Es ko myínut myumajtsk okpu, kyaj ñakyñayyaka'añuty éxtumu windsu'kun, minaqamp es tmunujxa'añ ja di'ibátyu naty tu 'yaxájudu éxtumu Yajnitsókpu es 'yawix jyujp'íxudu.

10

1 Ja ana'amun di'ibu Moisés yajmooy, du'un ja'a éxtumu awax di'ibu yajniguxe'kypy wi'ix 'yity ja oy'ajtun di'ibu miimpnum, ja ana'amun kyaj jya'ajuty ja oy'ajtun ku'um. Paqaty ja windsu'kun di'ibu ja'ay yajktup jumujt jumujt, kyaj mbaqat ja ja'ay dyajwu'umdut oy wq'ats punuty Dios myuwingoondup.

2 Pes pun tuy'ajtunxyup ana'amungyujxm dyajwaqatsy ja ja'ayu pyojputy, kyajxyup t'okja'añu ja pyeky es kyajxyup t'ok'yajknuw ja windsu'kun.

3 Per ja windsu'kun di'ibu ja ja'ay yajktup jumujt jumujt yajtukjamytstup ja ja'ay ko pekyjya'ay ja'ajuty,

4 mut ko ja tooru ne'pyñ esu tsyiip ne'pyñ ni na'a mbaqat tkayajjuge'eky yu pojpu.

5 Paqaty ko myiññ ja Kristu, net t'amaay ja Dios: Kyaj mij xytsyejky es myajtukwindsu'uguut ja juyujk esu myajmo'oyut ja yojxun, paqaty mij tu xymyo'oyuts tu'uguunini'x.

6 Kyaj tu xy'oyjyawu ko ja juyujk ñitoy, ni ja di'ibu ja'ay yojxtup pekykyujxm.

7 Tats njunáñ: “Tyaqats uj,
du'un éxtam jaybyety 'yity mat uj ma ja
jaaybyajtun,
esats nduna'añ di'ibu mij mdsejpy.”

8 Jawyiin jyunáñ ja Kristu ko Dios kyaj ttseky es
yajtukwindsu'ugut ja juyujk es yajtóyut ja yoxy
di'ibu ja ja'ay yajktup, oy ja Diosu naty tu'tjayaky ja
ana'amun di'ibu tyuk'ane'embyu tadtu windsu'kun.

9 Ta jyunáñ: “Tyaqats uj, esats nduna'añ di'ibu
mij mdsejpy.” Du'un xytyuknija'am ko Dios
yajjugekypy tadtu jawyiimbu maywyindsu'kun es
tpujkta'aky ja windsu'kun di'ibu ja Kristu yajk.

10 Xyajwátsuñ ja Dios mat ko Jesukristu ttuuñ
di'ibu Dios tsyejpy ko ttukwindsu'ku ñini'x tugok
je'eyu mat winu xuuwinu tiempu.

11 Nidugekyu teetytyukuty bom bom tpajta'aktu
ja windsu'kun nan ja'ayumbu kanak ok, oyu tyadu
windsu'kun ni na'a mbaat tkajo'otsy ja pojpu.

12 Per ko Jesukristu ñayyajku tugok je'eyu éxtamu
windsu'kun mat ja pojpu winu xuuwinu tiempu,
net ñaxwe'tsy Dios Teety 'yaga'añdsyoo.

13 Jam t'awixy extu ko Dios tyukmu'mada'agudut
yu myudsípatty,

14 ja'a ko mat yu'uguyjxmu tadtu tugokpu
windsu'kun dyajwe'emy tugekyu ak oy winu xuu
winu tiempu ja di'ibáty nu'huyo'oy tu'uyo'oydyup
es wa'qats jya'ttut.

15 Yu Espíritu Santu til'igyu jyuna'añ, mat ko
jawyiin tmadya'aky:

16 Du'un jyuna'añ ja Dios:
Oknumts nbajta'aguduts ja jembyu kajxy'átypyu
mat ja israelítuty.

Nbajtə'agapts yə n'ana'amanahty mə jyótaty,
es njaaaywyə'mudəts mə ja wyinmə'añhty.

17 Es jatuk peky jyuna'añ:

Nina'ats ngajamyátsət ja pyojpəty es ni ja
'yaxək'ajtunəty.

18 Es ko ja pojpu də'an yajme'xy, kyaj ñakytsyékyəty
ja windsə'lən esə pojpu yajma'xət.

N'okməwingo'onəm ja Dios amumdu'uk jot

19 Məgu'ugítaty, mət ko yə Kristə tteemy dyejky
ja ñe'pyñ éxtəmə windsə'lən mət ja nbojpə'ajtəm,
paqty mbaat ndəjkəm amumdu'uk jot mə Dios,

20 mət ko də'an éxtəmə teedywyindsəngópk
ñajxy mə ja adəuydyúk es jya'ty mə Dios,
nandə'unə Kristə ñayyajku windsə'lən es
dya"awatsy yə nnə'ajt ndu'ajtəm jembyə, di'ibə
xytyukpátəm ja jiky'ajtən winə xənə winə tiempə
es xyajjo'oməm mə Dios.

21 Mət ko nmədajtəm tu'ugə teety məjpə di'ibə
kyudənaapy ja Diosə jya'ayəty,

22 paqty n'okməwingo'onəm ja Dios
amumdu'uk jot, mət ko yajxón nnija'am ko yə
njot'ajt nwinmə'añ'ajtəm tə wyatsta'ay es kyaj ti
nbekyjya'am, es ko tə yə nnini'x'ajtəm wyatsta'ay
mət ja wa'qətsəpə nənə.

23 Min n'akməbjkəm ja Jesús amumdu'uk
jot, mət ko yə təy'ajtən tkuydyuna'añ di'ibə
wyandak,

24 es n'ok'uxta'ayəm ja winmə'añ es nnay-
byudəjkəm nixim niyam es nmədajtəm waanə
ni'igə tsojkən es ndu'unəm di'ibə oy.

25 Nəaqəty kyaj ñakyñaymyúkədə mət ja
myə'uxpəjkəpəty. Kyaj n'adsátsəm éxtəm yə'ujiety,

n'oknayjyotmakmo'oyam nixim niyam, es waanu ni'igu tyam, mut ko tyimpátnap ma Jesús jyambita'añ.

26 Pun njanija'am ja tay'ajtan es n'akpekytyuun'adútsum, kyaj ñakyjyaaty ja windsu'kan di'ibuxyap nyajkam ma Dios es ja nbeky'ajtan xytyukniwátsum,

27 ja'a dan je'eyu mut ja tsu'k ja'ajan n'awijx njujp'ijxum ja Diosu tyuydyu'unan es ja juan di'ibu ño'kta'_ayaampy ja Diosu myudsíputy.

28 Ko pán kyaj tmuj'íxy ja Moisesu 'yana'aman, kyaj jyaa"ata'_añ ja pa'"ayo'on, yu ana'aman yajkutijkypy es 'yoogut ja pojpu tuumbu pun jaa majtsk o tuguugu testiigu.

29 Pes waanu ni'igu ñitákuty ja maj taydyu'unan di'ibu tyukta'an tyuknajptap ja Diosu 'yU'unk, es du'un t'uxtijtu ja kajxy'átypyu di'ibu Dios yaj-naxkudák mudu ne'pyñ, es nandu'un kyaj tmuj'íxu ja Espíritu Santu di'ibu yajmiimpy ja Diosu tsy-ojkan ma ja ja'ayuty.

30 Byeen yajxón nnija'am ko Dios jyanáñ: "Újtsu du'un xypyatp es nbayo'oyudsts, es tay'ajtan nmo'oyudsts nidu'uk nidu'ugu taydyu'unan éxtum pyaadyuty." Es nandu'un jyanáñ: "Pyayo'oyaampy ja Dios ja jya'ayuty."

31 Mak ayo'onu'u ko nga'ajam ma ja jiikypyu Diosu tyuydyu'unan.

32 Jamyatstu ko natyuu Dios tu mduknijáwudu ja tay'ajtan es xymyumadaktu mut ja ma'xtujkan ja maj ayo'on ko ja axuk ja'ayuty mbajudsdijtudu.

33 Naquty miidsuty oj myajwingajx myajjujpkajxtu es myajtundu axuk i jxnide'xy,

esh wiinkphty mbu'ayo'ojudh di'ibh du'un jajth.

³⁴ Miits mmhdajtth ja pa"ayo'on mht ja di'ibh naty jap ijtp tsimy pujxndhgóty, es exth mht ja xondakhn xymyhmadakth ko mbhjkxhdh di'ibh naty mmhdajtthp, mht ko mnija'qdhp ko tsajpótm mmhdajtthp di'ibh waanh ni'igh 'yóyhty es ijtphm winh xhn winh tiemph.

³⁵ Pes, kath xymyastu'utth ja mmhbhjkhnhty, mht ko óknhm ja Dios mmay'ata'qanhdh.

³⁶ Mhdatth miidshty ja ma'xtujkhn es xytyúndh di'ibh Dios tsyejpy, es du'un xy'axájudh di'ibh yh'u th twhanda'aky.

³⁷ Pes ja Diosh jyaaybyajthn juhnqamp: Wingoomp ja tiemph, tim tsojk myina'qañ jathgok. Kyaj jyaka'qañ.

³⁸ Di'ibh myabhjkangyhjxm oy wh'uamp mht ja Dios, yh'u du'un jiky'áthp; per pán tu'ujhbijtp, kyajts uj ja'a mhuat njotkujk'áth.

³⁹ Per udsajthm kyaj ndh'u'n'ajthm éxthm 'yadu'hutstu di'ibáty tu'ujhmbijtthp es wyindhgoydyh, udsajthm nbajo'omhm ja Dios, es yh'u nhjx xyajnitsókhm.

11

Mhbhjkhn

¹ Ko nmhbhjkhm ja Dios, nmhdajthm ja tuy'ajthn ko yh'u xymyo'oya'qanhm di'ibh tu xywyhndákhm, es nnija'qam ko Dios tyiimpy di'ibh kyajx oy nga'ijxhm.

² Ja n'apthjk'ajthm ja'a sithy myabhkhm éxthm ja Dios 'yanmhayhdh. Paqadyh Dios 'yoyjyqadh.

3 Mabujkangyejxm njaygyujkm ko mt ja Diosa'yayuk, tugekya di'iba ya'ijxp yajkoj jékyp mt di'iba kyaj oj ya'ixy.

4 Mabujkangyejxm ja Abel twindska ja Dios mt tu'uga windskan waana oybya kadiinm di'iba yajk ja 'yajtsy Kaín, páaty ja Dios tpújtáky ja Abel éxtma ja'ay di'iba tyiimpy ja tuy'ajtn es tkupejky ja wyindskan. Oy ja Abel ta jya'o'lkna, dú'an ja'a éxtmxyp 'yakkajxy, ja'a ko yajmadya'aky wi'ix tmabejky.

5 Mabujkangyejxm ja Enoka Dios myanujxa tsajpótm jiiky, es ni pán tkanaky'ijxy, mt ko ja Diosa naty ta myanejxyaty. Dú'an ja Diosa jyaabyajtn tmadya'aky ko Dios jotkujk 'ity mt ja Enok kyajnama naty tmanejxy.

6 Kyaj pán mbaaq ttukjotkada'aky ja Dios pán kyaj tmabejky, ja'a ko pán myawingeempy ja Dios, koonm tmabékat ko jyaaty ja Dios es ko kyuni'xypy di'ibat 'yextaqydyp.

7 Ko No'ee Dios 'yawaqa ko myinaq'añ ja mak tuu, mabujkangyejxm ja No'ee dyajkojy tu'uga barka jantsy maj es tsyo'oga yua muda fyamilya, oya naty kyakaxe'eky ko myinaq'añ ja tuu; es dú'an mt ko tmabejky ja Dios, ja No'ee oj wye'emy oy mt ja Dios, es dyajnigaxe'ky ko pekymyat ja naxwíñada ja'ayaty.

8 Mabujkangyejxm ja Abraqan tmamadooy ja Dios ko ya'"anmaay es pyudsamt ma ja ñax kyajpn, es ñujxat ma wiink nax di'iba 'yaxajuyaampy éxtma kumaq'añ, oy tkanijawa ma ñejxy.

9 Mabujkangyejxm tsyunaqy wit tugoty éxtma jaybye'xyan ma ja naxwíñada di'iba natya Dios ta

tyukmuwandaqaguty; es du'un ttuundu ja Isaq es ja Jakoob, di'ibu naty tu t'axájudu nandu'unu tadu wándakun.

10 Es Abraqan tamu naty t'awixy ja kajpn mut ja potsy ujxu mukpu, di'ibu Dios tyuknibujátku es yajkoj.

11 Mubujkungyujxm ja Abraqan t'axáju es 'yu'unkteety'ata'añ oy naty jyamujja'ay'ajnu, esu Saaru kyaj mbaqadu naty 'yu'unkmuduty, mut ko Abraqan mybujk ja Dios ko kyuydyunaampy ja wyqandakun;

12 es du'unu tyádu Abraqan, di'ibu oy naty jyamujja'ay'ajnu, tmudajty tugoomyayu tyuamp 'yqaduty, jantsy may éxtumu mudsu'a tsajpótm o éxtumu pu'u jikymyejyñbyu'aay, di'ibu ni pun mbaqat tkamadsyoy.

13 Nidugékyudyu tyádu ja'ayuty 'yo'ktu es kyajyum oj t'axájudu di'ibu Dios oj tyukmuwandaqadu; per mubujkungyujxm oj jagam tmuj'lijxpejty xondakun muut, es tjaygyujkudu ko jyabye'xy'áttu ya naxwiin.

14 Pes di'ibu du'un tyuundup, ja'a yajjaygyujkup wa'qts ko 'yak'uxtaapyñum mu kyugajpn'átut.

15 Kooxyup ja'a twinma'añ'áttu ja ñax kyajpn mu tu tsyoondu, tuuxyup ñajuambijnuudu;

16 per kom ja'a du'un tsyojktup ja waanu oybyu kajpn, ja'a njuna'añum ja di'ibu tsajpótm, paqadyu Dios kyaj ttuktsoydyuñ es jyuna'añ ko yu'u Dios jya'ay'áttudu, pes tam ya'uxkujkudu tu'ugu kyajpn.

17 Ja Abraqan, ko Dios 'yanmaayu es ttukwindsu'ugudut ja 'yu'unk, myumudoo ja Dios es nujx dya'ooga'añ ja 'yu'unk

Isaa es wyindsu'kun'at, oyu naty ja Dios tyukwändákuđu ko 'yanmaayu:

18 "Yu'agyujxm Isaa xymyudátut ja tuamp aats."

19 Du'un ttuuñ mat ko tpawinmaay yajxón ko Dios mbaat dyajjikypyéky ja Isaa. Es ja'agyujxm ko tu Abraan ttuknibujtaagü es dya'oogut ja 'yu'unk, du'un naty éxtumxyüp ja Abraan t'axajü jatugok jiiky ja 'yu'unk ma naty tu t'ok'yajkpü windsu'kun.

20 Mubujkangyujxm ja Isaa t'anmaay ja Jakoob esü Esä'uū ja kunu'xun di'ibü minaqamp.

21 Mubujkangyujxm ja Jakoob ko naty tyim'oogánnü, tkuni'xy ja 'yókuty, Josee 'yu'unguty, es ñaygyudijyuty ma ja tyajk es t'awdaty ja Dios.

22 Mubujkangyujxm ja Josee ko naty tyim'oogánnü, t'anmaay ja myuga'axuty ko Dios yajpudsama'añadü Ejiptü es yajnajxa'añadü jatugok ma ja kyü'umgajpn, es paaty ja Josee ttuk'ana'amdu yü'ajjuty, t'anuumadü: "Ko miits mbudsámdut yaa, myajnajxtüp nandu'un ja nwäay nbajkuts."

23 Mubujkangyujxm ja Moisesü tyäak tyeety yaj'ya'ku tagük po'o ayu'udsyü, mat ko jyantsyt-syújuty es kyaj ttsu'kudu es tkakuydyúnut ja reyu 'yana'amün.

24 Mubujkangyujxm ja Moisés ko oj ya'knü, kyaj tkupejky es ya"andíjut ko myaank'atyuty ja reyu ñuux.

25 Waanü ni'igü ttsejky es axük yajtúnut mat ja Diosü jya'ayuty, es kadiinumxyüp ko tuk tsojk pekyoty xyondä'agut.

26 Es mat ko 'yawijxypyü naty ko ja Dios myo'oya'añadyü natyü may'ajtan, paaty twinmaay ko waanü ni'igü 'yóyuty 'yayówut mat

yu'ugyujxm ja Kristu, kudiinum tmudátut tugekyu
ja myukja'ay'ajtunatty ja Ejiptu ja'ayuty.

27 Mubujkungyujxm ja Moisés kyaj ttsu'ku ko
'yékyuty ja rey, es tso'on Ejiptu; es dyaj'yo'oy ja
tyu'u éxtum jyawu t'ixy ja Dios ku'um, oy ni pun
mbuqut tka'ixy ja Dios.

28 Mubujkungyujxm ja Moisés ttuuñ ja pasku
xuu, es ttuk'anuemy ja israelítuty es ttuknixijkxtu
ja tyujk agaj mut ja borreegu ñe'pyñ, es du'an
ja anklus di'ibu Dios kyajx es dya'oogu ja Ejiptu
ka'axkópkuty, kyaj dya'oogu ni tu'ugu israelitu
ja'ayuty.

29 Mubujkungyujxm ja israelitu ja'ayuty
ttuknajxtu ja Tsapts Jikymyejyñ éxtum jyawu
windu'utstuuy; per ko ja Ejiptu ja'ayuty nandu'an
tjatuknaxandu, nidugekyu ñuuji'xtuqaydyu.

30 Mubujkungyujxm ja Jerikoo kuajpn nabots
kyudaqdaqay ko ja israelitu ja'ayuty tna"awdijttu ja
kuajpn juxtujk xuu.

31 Mubujkungyujxm ja kujeñdyo'oxy Raap kyaj
'ye'ky ko kyudaqdaqay ja kuajpn nabots, mut ko yu'u
t'axaju es dyajjajttáky ja majtskpu ijxtuumu.

32 ¿Tits n'aktimnimadya'agu ni'igu ja ja'ayuty
di'ibu myubujku Dios? Pes kyajtsu tiempu
nmudaty esuts nnimadya'agu ja wiink ja'ayuty
éxtum u Jedeón, Barak, Sansón, Jeftee, Davit,
Samwel esu wiingátypyu ja Diosu kyugajxputy.

33 Mubujkungyujxm myumadaktu wi-
ink naxwíñudu, tyuundu di'ibu dun
tuy'ajtun, 'yaxájudu di'ibu Diosu naty tu
tyukmuwandaqadu, yajmujk ja kuaju 'yaa,

34 yajpi'tstu ja maq jaaun, yajtsók kadiib 'yoogut mat ja espaqdu, myajadajku ko naty ja myajaa kya'ity, naybyajtaku jotmak ma tsyiptundu, es myamadaktu ja myadsip di'ibu tso'ondap wiink naxwíñu.

35 Japu toxtyujk di'ibu Dios yajjikypyujkxu ja 'yo'kputy.

Peru wiingátypyu ja'ayuty 'yo'ktu ayo'on jajp'ám mat ko tmubujktu ja Dios, es kyaj tuxtijandu ja Dios es tsyo'ogu; mat ko ñija'qadubu naty yu'ujuty ko du'un 'yooktu, óknum ja Dios nujx yajjikypyukudu mat ja waanu oybyu jiky'ajtu.

36 Naaguty yajnixík yajtukxíktu es yajwojptu. Wiingátypyu yajtsiimy kuwuñ mat ja kadeu.

37 Naaguty 'yo'ktu kuka'atsy, wiingátypyu 'yo'ktu kimi mat ja espaqdu, esu wiingátypyu yajju'twa'xy. Naaguty jyadittu éxtumu ayoobu ja'ayuty maayum, yu'uyu wyit'ajtup ja borreegu ak esu tsyiip ak, ni ti tkamudajtu, pyajudijtu ja ja'ay es axuuk yajtuundu.

38 Tyadu ayoobuty jyadijttu win'aamy wimbejy es jyiky'ajtu aangóty es nax jutoty. Tugekyu tyaadu, Dios maduumbuty yu'u, es panudyu naxwíñudu winma'qun ja'a'a'ajtudup kyaj ñitákuty es jyiky'áttu ti'igyu muut.

39 Mat ko tmubujktu ja Dios, ja'agyujxm ya'oyjya'qudu. Oyjyadu'untuty, ni pan nido'uk yu'ujuty tka"axaju di'ibu Dios wyandak,

40 mat ko Dios tu naty ttuknibujtaaqu waanu oy mat udsajtum, ja'a yu'u es je'eyu mat udsajtum 'yittu kexy ka'pxy oy es wa'ats.

12

Ayo'on ko Diosʉ 'yayuk kyayajmʉdóy

¹ Paqatʉ ko nnija'äm ko may ja ja'ay nmʉdajtʉm nbʉ'aay'ajtʉm di'i'bʉ yajnigʉxʉ'k ja myʉbʉjkʉn, n'ok'yajjʉgákʉm tʉgekyʉ di'i'bʉ xy'adsijpʉm, es nmatstútʉm ja peky di'i'bʉ xyajwinma'añjyo'pʉm, es kyaj n'anu'xʉm ndu'unʉm di'i'bʉ Dios tsyejpy, es n'okpayʉ'kʉm mʉk mʉq tadaʉ pʉyʉ'kkijxyʉk di'i'bʉ nmʉdajtʉm winduu.

² N'okpʉjtákʉm ja n'ijxʉn'ajtʉm mʉq Jesúś, di'i'bʉ yajja'a'jtypy es yajka'pxypy ja nmʉbʉjkʉn'ajtʉm. Ayoo ja Jesúś ko 'ye'ky kruuzkʉjxy, kyaj tmʉjpʉjtáky ja tsoydyu'un, es tyam 'yu'unʉ 'yuññaaybyajn aga'añdsyoo mʉq Dios yajkutíky tsajpótm.

³ Yaj'yo'oydyʉ miidsʉty ja mjot mwinma'añ wi'ix ja Jesúś jyantsy'ayooy pojphʉ ja'ayʉty kyu'ujóty, es kyaj m'anu'xʉdʉt es ni mgatsipka'axtʉt.

⁴ Pes miidsʉty kyajnʉm m'oooktʉ ko xymyʉdsiptsoondʉ ja pojphʉ;

⁵ es tʉ xyja'aydyʉgódyʉ miidsʉty ko Dios mjakajxwíjʉdʉ éxtʉmʉ jyaaybyajtʉn jyʉna'añ:

Nitítʉty, katʉ xykyo'oyjyáwʉdu

ko ja Nindsʉn'ajtʉm mjʉjwijtsʉmbítʉdʉt,

es katʉ xymyʉdsipke'exy ko mmʉkmʉgajxʉdʉt,

⁶ mʉt ko jyʉjwijtsʉmbijtypy di'i'bʉ yʉ'ʉ tsyejpy, es tyukkumʉdeepy nidʉgekyʉ di'i'bʉ 'yaxájʉp éxtʉmʉ 'yu'unk 'yʉna'k.

Dʉ'ʉn jyʉna'añ ja Diosʉ jyaaybyajtʉn.

⁷ Miits mgupáktʉp ja m'ayo'onʉty éxtʉmʉ Diosʉ jyʉjwijtsʉmbijtʉn, mʉt ko tyʉdʉ ayo'on yʉ'ʉ

mduk'ijxap ko Dios du'un mjapujta'agudu éxtumu
'yu'unu. ¿Tii jaa da una'ku'unk di'ibu kyajpu
tyaqak tyeety jyujwijsambítu? Kyaj, ¿kadii?

⁸ Per pun ja Dios kyaj miits mjujwijsambítudu
éxtum nidagekyu 'yu'unk, pes kyajpu dun mij
m'u'unk'átudu, du'un miidsuty éxtumu páxykyuty.

⁹ Ko ijty nmutsku'unk'ajtum, yu ndqaqk'ajt
ndeety'ajtum nmay'ajt nwindu'kum, es
xyjujwijsambijtu, es waanu ni'igu tsyékyuty
es nnaydyukkudujkum yu nDeety'ajtum di'ibu
tsajpótm, es du'un nmudajtum ja jiky'ajtun.

¹⁰ Yu ndqaqk'ajt ndeety'ajtum xyjujwijsambijtum
éxtum yu'udyu kyu'um winma'añ mat ko
nduk'oy'ata'añum, es je'eyu xtyyu'unxum
waanu tiempu; peru Dios xyjujwijsambijtum
es nduk'oy'ajtum es n'ijtum wq'ats éxtum yu'u, es
du'un njiky'ajtum mat yu'u winu xu winu tiempu.

¹¹ Tuy'ajtun ko ni tu'ugu tuydyu'unun kyayajjáwu
oy, ni'igu yajjáwu muk; per di'ibu myuya'kup
ja tuydyu'unun, myudajtup óknumu jotkujk'ajtun
mat ko jyiky'aty wq'ats.

N'okpujtákum ja njot'ajt nwinma'añ'ajtum ma Jesús

¹² Paqaty, katu xymyudsipka'axtu miits yu tyadu
ayo'on, es katu mdu'un'átu éxtumu ja'ayuty di'ibu
kyu'u tyeky tu 'yanu'xunu;

¹³ ittu éxtumu ja'ay di'ibu oy ye'epy, du'un
xypyudákudu ja ja'ay di'ibu tekywyi'its, es
'yaguda'agu ja tyeky, es kyaj ni'igu 'yadónu.

¹⁴ Uxta'aydyu es m'íttuti'igyu oytyim pánuty
muut, es jiky'attu tu'ugu jiky'ajtunu wq'atuspu, mat

ko du'hn dn je'eyu mbaqat mduku tsajpótm es mjiky'áttut mat ja Dios.

¹⁵ Naymyujottugóyudu es kudiibu ni pun miits mgatugoy'ajtxudu ja Diosu myay'ajtun, es nidu'uguty mga'íttut éxtum ja ujtsu ta'qambu di'ibu pa'qamduump esau mayjya'ay ja pa'qam ttukpaqaty.

¹⁶ Exkum miidsuty nidu'uk mmu'indunduu, es kyaj xypyáxtu ja Diosu myay'ajtun, éxtumu Esa'uu, di'ibu pyajxy ja ka'axkopk'ajtun es ttukwingubejky ja tojx di'ibu tugok je'eyu tyojxy.

¹⁷ Nnijq'am ko óknum ja Esa'uu tja"qaxajuyáñ ja tyeedyu kyunu'xun, per oj ya'uxtijy; es oy ok jyajuuy jyayaxy, ni wi'ix tsoo oj mbaqat tkanakyyajtugátsy éxtumu naty tu 'yadu'utsy.

¹⁸ Kyajyum miits xymyuwingoondu tu'ugu kopk di'ibu yajtoomp es di'ibu teepy, maq ja agoodspu esau muk poj,

¹⁹ maq ja trumpetu ya'axy, es maq ja Diosu 'yaaq yo'kn. Punuty myudooduu ja 'yaaq yo'kn oj tmunu'xtq'aktu es kyaj 'yokmugajxunut,

²⁰ mat ko kyaj tmumadaktuu ja ana'amun ma jyuna'añ ko oogup kuka'qatsy yu ja'ay o oytyim di'ibu añimáluty di'ibu pajtp maq yu Sina'ii Kopk.

²¹ Nugoo jyantsyñay'adsu'kunuty éxtum di'ibu ya'iix, éxtumu Moisés ku'um jyunáñ: "Tsuyiibyuts mat ja tsu'ugu."

²² Per tu miits xymyuwingondu ja Syon Kopk jam Jerusalén, ja Diosu kyajpn di'ibu ijtp tsajpótm, ma 'yity kanq milu ánkluqaty di'ibu naymyujkudup mat ja ijt xo'onun,

²³ maq nimay ja Diosu 'yu'unk 'yuna'qety di'ibu xyu ijtp jaaybyéty tsajpótm. Tu miits

xymyuwingondu ja Dios, di'ibu nidugekyu ja ja'ay pyaye'epy, es nan tu miits xymyuwingondu ja ja'ayu jya'ajunuty di'ibu jiky'ajtu tuy'ajtun muut es o'ktu, esu Dios tu pyajta'agudu ak oy ak wa'ats,

24 ma Jesus, di'ibu kyudunaapy ja ja'ay ma ja jembyu kajxy'atypyu, es ma ja ne'pyuñ di'ibu tu xyawátsum es ni'igu oy tnigajxy kadiinum ja Abelu ñe'pyuñ.

25 Dios tyudyuun di'ibu kyaj ttsojktu es tkuydyúndu ja ana'amun di'ibu yujk ma yu Sina'ii Kopk. Exkum ko xykyatundu kwentu di'ibu xytyukmumadyákum ja tsajpótmudu. Pes waanu ni'igu muku tuydyu'unun xypyátum pun kyaj nguydyu'unum di'ibu xyja"anma'ayum tyam.

26 Ma Sina'ii Kopk ja naxwíñudu tsuyiipy es pumiimp ko Dios tmugajxy ja israelítuty. Per tyam xytyukmuwundákum: "Jatugókuts je'eyu nyajtsuya'añuts kyaj yu'u jye'eyudyu naxwíñudu, nandu'un ja tsajp."

27 Ko Dios jyanáñ "jatugok", ja'a 'yandijpy ko tugekyu di'ibu tu dyajkojy, yajjuga'agaampy di'ibáty mbauat yi'xy, es du'un y'ítut di'ibu kyaj mbauat yi'xy.

28 Ja it lugaar ma Dios yajkutíky, ma n'itua'qunum es kyaj ja'a yajíxy, wu'amup yu'u winu xuu winu tiempu. Paqadyu Dios nja'aygyudákum es n'awdajtum éxtum pyaadyuty,

29 mat ko yu Nindsun'ajtum Dios, du'un yu'u éxtum ja juan di'ibu yajkutugeepy.

13

Wi'iixu Dios ttseky es njiky'ajtum

1 Du'ñam mnaydsyókudat nixim niyam éxtam tukka'axpən.

2 Kyaj xyja'aydyugódyat es m'oyjya'ay'áttat mat ja di'ibə jaſtəp mə mdəjk, pes naagəty ni tkanijawə tu dyajjajtta'aktə ankləs.

3 Mjamytstəp xykyu'íxtədu pujxndəjk ja'ayəty, du'un éxtamxyəp miits nandə'un m'ittə tsimy mat yə'ñjty. Pawinmaydyə nandə'un di'ibə axəuk yajtuundəp mat ko tmədundə Kristə, du'un éxtamxyəp miits nandə'un axəuk tu myajtündə.

4 Byeenəm miits xywyindsə'ugədət ja pəjk ukən. Mədattə wa'ats ja pəjk ukən. Mat ko Dios tyəydyúnədəp pánəty mə'induundəp es di'ibə kyaj twindsə'ugədə ja pəjk ukən.

5 Katə xy'adsoktə meeñ. Jotkuik'áttə mat di'ibə mmədajttəp, mat ko Dios tu jyəna'añ: "Ni na'ə ngana'íxət, es ni na'ə ngamastu'udət."

6 Paaty amumdu'uk jot njəna'ənəm:
Yu Nindsən'ajtəm Dios yə'uts xypyudəjkəp.
Kyajts ndsə'ugət kots pán wi'ix xytyunə'ənət.

7 Byeen xytyimjamytstat wi'ix tməduundə ja Kristə ja ja'ayəty di'ibə miits mduk'əxpəjkədu ja Diosə 'yayuk, es mjamytstəp wi'ix ja jyiky'ajtən kyugəjxədu, es du'unə dən miits nandə'un mjiky'áttət.

8 Extəm Jesukristə 'yijty, du'un tyam 'yity, es du'ñəm 'yita'añ winə xənə winə tiempə.

9 Ak tim panəjxtə Kristə, es katə xypyanejxy ja wiinkpə əxpəjkən di'ibə myadyáktəp təgatsy. Ni'igə oy ko nyajməktákəm ja njot'ajt nwinmə'əñ'ajtəm Dios myay'ajtəngyəjxm es kyaj ja'agyəjxm ko tii ja'ay kyaay 'yúktəp

windsh'khangyhjxm, pes di'ibh kyaay 'yúktap kyaj ti ttsooty.

10 Ɂdsajtm nmhdajtm tu'ugh artal ma ya jphjta'aky ja windsh'kn, es kyaj pyaadyhty tjh'xt ja teetytyhjk di'ibh tuundap ma ja israelith ja'ayhty twindsh'ughdu ja Dios.

11 Ja teedywyindsangópk yajnujxtap ja jhyujk añimalh ñe'pyñ ma ja Waanh Wh'ats It Wh'ats Lugaqar, éxtm windsh'kn es ja ja'ayhty ja pyojph ñiwh'qhsudt, per ja jhyujk añimalh ñini'xt myhnujxtap kajpnbu'ám es ñítóyt.

12 Nandu'un ja Jesús ñayyajku windsh'kn kajpnbu'ám, es mat ja kyu'um ne'pyñ dyajwa'_adst ja naxwíñhdu ja'ayhdyu pyojph.

13 Pes n'okpajo'omum ja Jesús kajpnbu'ám, es jamh ja'ay xy'axhk'ijxm éxtm Jesús ya"axhk'ijxy.

14 Kyaj ya nmhdajtm ja nax kajpn di'ibh ijtp winu xhu winu tiemph, ja'a n'uxtha'ayum di'ibh miin khdakp.

15 Paaty éxtm nwindsh'kn'ajtm, dh'uñhm n'ok'awdajtm ja Dios mat ja Jesukristukyhjxm, es n'awdajtm ja Dios mat ja n'aa'ajtm.

16 Kyaj xyja'aydyugódyut es xytyúndt di'ibh oy esh ja'ay xypyudhkhdut muhut di'ibh mmhdajtm. Ko dh'uñ xytyúndt, Diosh dh'uñ mwindsh'khdup, es yh'u dh'uñ 'yoyjya'ap.

17 Dios th tphjta'aky naaghty es mgwentu'áthdut es mya'uxphkhdut miidshty éxtm ja Dios ttseky mjiky'áttt, mat ko yh'uhty kyuyákthbu kywentu ma Dios. Mumhdowdu yh'uhty yajxón, es dh'uñ mgwentu'áthdut es mya'uxphkhdut xonda'aky'aa

xonda'akyjyót; per pan kyaj xymymdowda miidsty, jotmay'ooktp yu'ujty es ni wi'ix tsoo kyaj du'an oy mdu'unxadat.

18 Nigajxtákadats uadsty. Tuy'ajtanats uj njana'añ, kyajts tii nbekyjyáwadu es njiky'ata'qandats wa'ats éxtam ja Dios ttseyk.

19 Waana ni'igats n'ammdowda es xymynu'xta'aktat ja Dios esats njumbítat tsojk ma miidsty.

Kajxpo'xan

20 Ja Dios, di'iba yajkypy ja agujk'ajt jotkujk'ajtan es dyajjikypyejky ja Nindsan'ajtam Jesús, di'iba ijtp éxtam ja oybyorreega kwentu'ajtp es ñe'pyñgyajxm oj xytyukmw'umam ja kajxy'atypya di'iba tuump wina xan wina tiempa,

21 wa'ana Dios mmo'oyadu tugekya di'iba oy, es xytyúndat di'iba tsyejpy, es Jesukristekyajxm tpajta'agat ma mjot mwinma'añty di'iba 'yoyjya'ap. N'ok'awdajtam ja Dios, di'iba myadajtypy ja mu'ajtan wina xan wina tiempa. Wa'an du'unty.

22 Magu'ugítty, nmanu'xtáktp tsuji'kna miidsty es xy'axájat es xykyuydyúndat yajxón ya ngajxwíjanats di'iba ta nmo'oydya ma tyad nekyu'unk.

23 Nanda'an n'awánadu ko ya nmagu'uk'ajtam Timotee ta 'yawa'atspadsémy, es pan jajtp tsojk, najxupts mat ngu'ixta miidsty.

24 MayDios xy'anamadat nidagekya di'ibáty m'uwij mgajxwíjadu, es nidagekya Diosa

jya'ayaty. Nandu'an ja italyanu ja'ayaty
mduknigáxd Dioskajxy nidugekyu.

25 Wa'an ja Dios mgunu'xd nidugekyu mi-
idsuty.

**Ja jembya kajxy'átypya mada
Jesukristakyajxm: El Nuevo Testamento de
nuestro Señor Jesucristo en el mixe de
Juquila
New Testament in Mixe, Juquila (MX:mxq:Mixe,
Juquila)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixe, Juquila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixe, Juquila [mxq], Mexico

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixe, Juquila

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

0c492fbf-e19b-5f77-b2cc-07da5aab0305